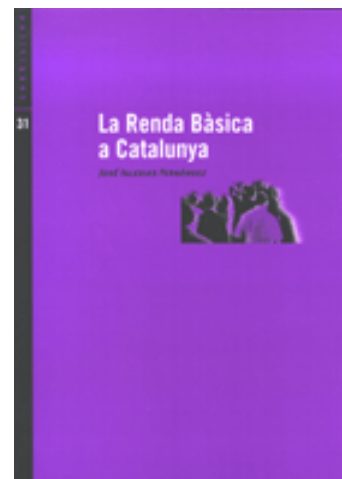

El model fort de RB

Les cinc característiques que defineixen un model de RB que nosaltres anomenem model fort són les que inclouen en el seu càlcul bàsic la possibilitat que la RB:

- ** es doni a tota la població; una part d'aquesta de forma personalitzada*
- ** que la suma que s'ha de percebre sigui la mateixa per a cada persona*
- ** que la quantitat per persona sigui igual a la que es defineix com a llindar de pobresa*
- ** que substitueixi gairebé totes les altres prestacions econòmiques vigents: pensions, subsidis, subvencions, ajudes, etc.*
- ** i que l'import total de la RB es divideixi en dues parts; una part, majoritària, la rebran directament les persones i l'altra es dedicarà a les inversions de caràcter col·lectiu: sanitat, educació, habitatge, transport, medi ambient, etc.*

L'últim punt respon a la filosofia següent: la RB s'orienta vers la satisfacció de les necessitats de les persones i planteja que aquestes persones disposin dels mitjans materials necessaris per fer-ho. No obstant això, totes les necessitats no es resolten a nivell individual, sinó que requereixen l'existència de béns col·lectius. És per això que la nostra concepció de la RB implica reforçar, també, la provisió d'aquests béns. Amb aquest objectiu es planteja que una part de les aportacions totals dedicades a la RB es dediqui a la satisfacció de les necessitats col·lectives, en lloc de la distribució individual. Aquesta dedicació d'una part de la RB a la inversió de caràcter col·lectiu respon a dues finalitats premeditades: la recuperació de les virtuts que té l'ús dels béns públics davant el discurs dominant actual d'exaltació de l'individualisme i, al mateix temps, la institució dels mitjans a través dels quals els ciutadans puguin participar en les decisions de l'assignació dels recursos.

De manera menys puntual, és curiós constatar que Henry George ja esbossava els trets del model fort: “la riquesa produïda a cada país es dividiria en dues parts. Una d'aquestes parts es distribuiria en salaris i interès entre els productors individuals en funció de la proporció en què cadascun intervé en la producció; l'altra aniria destinada a la comunitat en conjunt i seria distribuïda en beneficis públics per a tots els seus membres. D'aquesta part, tots en participarien per igual –tant el dèbil com el fort, els infants i els ancians decrepits, el mutilat, el coix, el cec i el vigorós. I tot això amb justícia, perquè mentre una part representa el resultat de l'esforç individual en la producció, l'altra representa el major grau de poder amb què la societat, com a conjunt, auxilia l'individu” (George, H., 1972, p. 452).

La utilització d'aquest model fort assegura quatre dels objectius que es troben a la base de l'elecció d'aquest model:

- ** evitar els costos burocràtics que suposa l'administració de la RB*
- ** no augmentar més el control que exerceix l'Estat sobre els ciutadans*
- ** eradicar la pobresa econòmica, tot utilitzant la meitat de la renda per càpita, o llindar de pobresa, com a quantitat mínima de partida*
- ** i assegurar la participació ciutadana en l'assignació de la part de la RB que s'ha de dedicar als béns (inversions) i serveis de caràcter col·lectiu.*

L'opció pel model fort: en aquesta anàlisi es considera que, per tal d'assolir tots els avantatges indicats més amunt amb la RB, cal implementar el model fort de RB. També es considera que, en termes de capacitat productiva, l'economia espanyola –i encara més la catalana– produeix prou renda per proposar i finançar un model fort. És per això que tot el plantejament fonamental sobre la implantació de la RB es fa en termes del model fort de RB; tot i que, per completar l'estudi, també es consideraran algunes variants de models dèbils.

També hi ha altres motius que ens porten a propugnar l'aplicació d'aquest model de RB:

- * *A la base conceptual de la proposta d'un model fort de RB hi trobem una forta motivació anticapitalista. No obstant, mentre el marc de relacions socials sigui el capitalista, cal exigir –com a mínim– una distribució molt més justa de la riquesa produïda per tots que la que existeix actualment. Aquesta és la direcció cap a la qual apunta de manera clara la proposta d'un model fort de RB.*
- * *Ja hem destacat que amb la RB no es pretén una modificació marginal dels sistemes de protecció social actuals, sinó que la seva implantació ha de suposar una transformació social i política de gran abast –de canvi de l'actual model de producció i consum capitalistes– que afecti substancialment molts aspectes de la vida social com la distribució de la renda, el sistema fiscal, el mercat de treball, el paper del treball (assalariat, domèstic, voluntari), i les motivacions per a la seva oferta, el seu impacte en els moviments socials i la participació ciutadana en la vida política. Només un model fort de RB pot contribuir substancialment a una transformació com aquesta.*
- * *El model fort ens permet distingir-lo i distanciar-lo dels models dèbils de RB que es propugnen en d'altres estudis, més en consonància amb la interpretació liberal/ propietarista (vegi's el Capítol 2). La distinció entre el model fort i les versions dèbils també permet adonar-se del fet que els subsidis múltiples que ofereix l'Estat, o que reclamen algunes organitzacions, no són el mateix que la RB, encara que, sovint, siguin presentats i venuts com si ho fossin. (Vegi's, més endavant, l'epígraf Algunes identifications incorrectes amb la RB).*

--- 000 ---

A tall de recopilació

La **Renda Bàsica** constitueix un nou dret ciutadà mitjançant el qual tota persona, pel sol fet de néixer, ha de disposar d'uns ingressos regulars i permanents que li permetin cobrir les seves necessitats bàsiques. És individual, universal i incondicional. No constitueix una prestació assistencial, sinó que és un dret ciutadà.

La **Renda Bàsica** es justifica filosòficament de dues maneres: o bé pel dret de tota persona de gaudir d'una part dels recursos naturals i de la riquesa social obtinguda a partir d'aquests, o bé com un instrument per a la transformació de la societat capitalista vers una societat més justa.

El dret a la **Renda Bàsica** es pot implementar de diverses maneres, que s'han definit com a model fort i models dèbils. En aquest treball s'aposta per un model fort de Renda Bàsica, ja que els models dèbils o parcials renuncien a defensar els requisits essencials d'individualitat, universalitat i incondicionalitat, així com el fet que la quantitat que s'ha de percebre sigui igual o superior a l'establerta pel llindar de pobresa.

La implantació de la **Renda Bàsica** suposa una profunda reestructuració de la distribució de la renda. Amb la RB, la ciutadania es converteix en el primer subjecte amb dret al producte social i només posteriorment entraran a participar d'aquest dret l'activitat laboral i la propietat del capital. Això implica una profunda transformació de les relacions socials actuals.

La **Renda Bàsica** parteix de la distribució de la riquesa ja existent, d'acord amb paràmetres i criteris diferents dels actuals. La producció de nova riquesa facilitarà la implantació de la RB, però no és un requisit imprescindible per al seu establiment.

La **Renda Bàsica** és econòmicament viable, ja que la riquesa que distribueix ja existeix. En aquest treball s'analitza el cost de la RB en les seves diverses modalitats i les diferents fonts de finançament possibles, conclouent que el seu establiment és possible en termes estrictament econòmics.

La **Renda Bàsica**, però, pot trobar-se amb obstacles importants de naturalesa política i ideològica que s'haurien de resoldre a través de processos democràtics.

La **Renda Bàsica** presenta nombrosos i indubtables avantatges per a la majoria de la població. Especialment, l'aplicació d'aquest dret suposa una gran disminució de la incertesa en relació a la seguretat material davant les necessitats bàsiques. Estableix, també, l'eliminació de la pobresa i permet l'afirmació de la independència personal.

La **Renda Bàsica** allibera bona part de la població del fet que el seu únic ingrés hagi de dependre exclusivament del mercat laboral. Per això, la RB tindrà com a conseqüència una modificació fonamental

de les relacions socials en el mercat de treball, perquè converteix l'obligació de treballar en el dret al treball. No obstant això, no es preveu que la RB porti a un augment substancial de la població inactiva, ni que constitueixi un estímul per als augments salarials, tret del cas dels treballadors amb tasques perilloses o desagradables i salaris molt baixos.

La **Renda Bàsica** substitueix la majoria de les prestacions econòmiques actuals de l'Estat del benestar. Davant l'atac del capitalisme global a aquest, permet construir un nou model d'Estat del benestar més ampli, just i eficient. A més, facilita l'eliminació de diversos estigmes socials com la pobresa, l'atur i la jubilació. Al mateix temps, contribueix a l'eradicació de la picaresca i el frau en relació a la trampa de l'atur i la trampa de la pobresa.

L'impacte de la **Renda Bàsica** en el conjunt de l'economia presenta un quadre variat, amb alguns elements recessius, però, al mateix temps, amb prou aspectes positius per permetre la seva implantació, si es complementa amb mesures de política econòmica adequades, en un període de transició prolongat. A més, la RB facilitarà l'establiment de noves estratègies de desenvolupament basades en un creixement autocentrat, no consumista i sostenible, l'eix central del qual el constitueix el benestar de la població.

L'obstacle més gran per a la implantació de la **Renda Bàsica** no és pas tècnic ni econòmic, sinó polític. La dificultat principal per a la seva implementació rau en les resistències dels agents econòmics que es beneficien de la situació actual. Aquestes posicions s'han de resoldre mitjançant la creació d'una opinió social favorable a la RB, mitjançant l'argumentació, el debat i la convicció, fins aconseguir construir una composició de forces socials que faci possible una societat més justa i harmònica. Ja hi ha persones i col·lectius que estan treballant i s'estan mobilitzant per la RB a tot el territori de l'Estat espanyol i a altres països i cal que ens incorporem i participem en les seves tasques i els seus objectius.

La lluita per una societat justa és un procés històric llarg que s'ha d'adaptar a les condicions de cada temps. En el context actual, una part important de l'esforç per aquesta transformació pot consistir en l'establiment de la Renda Bàsica

La Renda Bàsica a Catalunya

Estudi presentat en el marc del Segon Simposi sobre les Desigualtats Social a Catalunya.

Fundació Bofill, setembre de 2002.

Polítics nº 31. Editorial Mediterrània. Barcelona.